

A NEW LIBRARY WORLD első ezer száma

”84. évfolyam, 1000. szám, 1983. október” – olvashatjuk a New Library World (NLW) közelmúltban megjelent számának fejlécén. Címoldalán pedig a hajdani első szám be-
köszöntőjének szövegét, az akkori fejléc reprodukciójával együtt:

The Library World.

A Medium of Intercommunication for Librarians.

Vol. I.

JULY, 1898.

No. 1.

The Library World. A könyvtárosok közötti kommunikáció szöcsöve.
1. évfolyam, 1898. július, 1. szám

Amint könnyen kiszámíthatjuk, az angol könyvtárosoknak ez a havi folyóirata, 85 évvel ezelőtti megindulása óta, valóban csaknem minden hónapban szabályosan megjelent, noha Nagy-Britanniára is súlyos viszontagságokat hozott e 85 év némelyike (s magának a lapnak a történetében is akadtak zökkenők).

A 85 évvel ezelőtti vezércikk szerint ez a könyvtári lap *függetlenebb* óhajt lenni az addigiaknál, ”legalábbis annyiban, hogy nem köti semmiféle kapcsolat valamilyen egyesülethez vagy egyéb közülethez”. Ma is ez a lap alcíme: ”A könyvtárosok független havi folyóirata”. A függetlenség a mienktől némileg eltérő angolszász terminológiában azt jelenti, hogy tőkés vállalkozás adja ki a folyóiratot. Természetesen csak addig adja ki, amíg nem fizet rá, amíg kiadásának költségeit többé-kevésbé fedezik az előfizetési díjak, meg a hirdetések, amelyek mennyisége és tarifája szintén az olvasótábor nagyságától függ; a lapot tehát végeredményben olvasói tartják el (s *tőlük* függenie csakugyan nem szégyen).

A függetlenség lényegében a brit Könyvtári Egyesülettől (Library Association) való függetlenséget jelentette a lap alapítója, James Duff Brown számára. Az Egyesület ugyanis épp akkoriban készült saját lapjának, a *Library Association Record*nak a megindítására (ez a havi folyóirat is mindmáig jó egészségeknek örvend). Ez a *hivatalos* orgánus, amint szerkesztője később megfogalmazta, igyekezett "távol tartani hasábjaitól mindent, ami az Egyesület bármely tagja számára kellemetlen vagy sérelmes lehetne". Nyilvánvalóan nem kaphatott volna benne megfelelő teret Brown, az akkori brit könyvtári sajtó fenegyereke (természetesen szolid, viktoriánus fenegyerekről van szó), aki főként a szabadpolcos rendszernek könyvtárában való bevezetésével s ennek a felforgató eszmének erőteljes propagálásával botránkoztatta meg az angol könyvtáros-társadalom vezető rétegét. A harcos, ironikus Brownnak tehát saját orgánusra volt szüksége; törekvése találkozott a *Library Supply Company* (Könyvtárellátó Vállalat) érdekeivel, amely szolgáltatásainak reklámozására használhatott egy népszerűnek ígérkező szaklapot, s ezért szövetekezett a jótollú publicistával a *Library World* (LW) kiadására.

Brown már 1914-ben meghalt, két utódja viszont együttvéve 46 évig (1960-ig) szerkesztette a lapot. Az LW első hat évtizedére tehát elég volt három szerkesztő, azóta viszont már öten váltották egymást ebben a pozícióban – busong a dekadencián a jelenlegi szerkesztő, ünnepi vezércikkében. (Négy utolsó elődje szintén szerepel a jubileumi számban, emlékezéseivel.) Közben a laptulajdonos cég is többször átalakult vagy cserélődött – de mindig valamilyen könyvtárellátó, ill. a könyvtáriüggyel szoros kapcsolatban álló könyvkiadó vagy könyvkereskedő vállalat maradt a lap gazdája. Mindezek kapcsán természetesen a lap profílja is átalakult. Sőt, amikor 1971-ben egy időre maga a laptulajdonos Clive *Bingley* (sok jeles könyvtári szakmunka kiadója) vette át a szerkesztést, újító hevében a lap címét is módosította, *New Library World*re (ma is csóválja emiatt a fejét visszaemlékezésében egyik szerkesztő-elődje).

A legnagyobb változást a 60-as évek hozták a lap életében. Ez az évtized az Egyesült Királyságban is a könyvtári rendszer rohamos fejlődésének kora volt. Az LW érdeklődése addig a közművelődési könyvtárügyre összpontosult, most egyre inkább kiterjedt a könyvtári rendszer valamennyi ágára. Megváltozott a Könyvtári Egyesülethez való viszonya is. A tőle való "függetlensége" addig a gyakorlatban azt jelentette, hogy cikkírói elsősorban az Egyesületen köszörülték a tollukat (a lap tevékenységét tehát alapjában véve mégis az Egyesület tevékenysége határozta meg); mintegy "Öfelsége ellenzéke" szerepét játszott a brit könyvtári közéletben. Most a sok új feladat és lehetőség a Könyvtári Egyesületet is új utak keresésére készítette, s az LW (illetve NLW) figyelmét is elvonta a korábbi csetepatéktól. Hogy mennyire csökkent közöttük a feszültség, jelzi az a tény is, hogy a NLW szerkesztője 1983-ban az a James *Dudley* lett, aki 1970 táján évekig a Library Association Recordot, a Könyvtári Egyesület lapját szerkesztette. A polgárpukkasztó ellenzék szerepét pedig az *Assistant Librarian*, a fiatal könyvtárosok lapja vette át a könyvtári szak-sajtóban; most már az NLW is inkább ezzel a lappal pörlekedik.

Milyen hát az NLW 1983-ban? A tartalma, röviden szólva: könyvtári publicisztika. Lássuk kissé részletesebben, mit jelent ez.

A 12 oldalas lapszámnak mintegy felét teszik ki a Kommentárok rovatcímmel összefoglalt kis cikkek: számonként 4–6 (egyenként 2–3–4 gépelt oldalnyi) közvetlen

hangú megnyilatkozás a könyvtárügy valamilyen időszerű kérdéséről, sokszor valamely más könyvtári (vagy "civil") lap írására reagálva. Stílusukra jellemző pl. az a kis cikk, amelynek írója (tekintélyes szakember) a könyvtári állások betöltési rendjének kérdéséhez szól hozzá; kijelenti, hogy – magyarán mondva – egyszerűen lutri, kit választanak ki a pályázók közül a fenntartó szerv illetékesei és miért; indokolásként saját humoros élményeit meséli el arról, hogy mikor miért nem sikerült megkapnia azt az állást, amelyre pályázott. Helyet kapnak a rovatban külföldi tanulmányútról szóló beszámolók, könyvtártörténeti értékű emlékezések, s természetesen kevésbé személyes vonatkozású írások is (pl. rövid szemle azokról a különféle gépi indexelési kísérletekről, amelyek a monográfiák részletes tárgyi feltárását célozzák).

A terjedelem másik felét a szerkesztő vezércikke és néhány állandó munkatárs személyes rovata tölti ki. Az egyik pl. a brit könyvtári élet eseményeit, a napisajtó könyvtári vonatkozású közleményeit ismerteti és kommentálja; a másik a "közérdekű tájékoztatás" tárgykörébe tartozó híreket, új referenzműveket tekinti át; a harmadik a kereskedelmi és ipari szakkönyvtárak híreiről, az őket érintő kiadványokról (s a tájékoztatási technika új fejleményeiről) számol be; a negyedik könyvtári vonatkozású humoreszkeket ír (ez a 12 éve fennálló rovat épp 1983 folyamán szűnt meg). Valamennyi rovatra és cikkre jellemző a lapalapító J.D. Brown örökségeként megőrzött humor és vitatkozó kedv. Külön rovatban ismertetik röviden az olvasók leveleit. – Könyvismertetési rovata nincs az NLW-nek; a fenti állandó rovatok is csak 1–2 mondatban emlékeznek meg egy-egy új kiadványról, s főként a szűk publicitású dokumentumokra hívják fel az olvasók figyelmét.

Összegezve: a lap elsősorban a brit könyvtáros-társadalom belügyeivel foglalkozik, írásai azokhoz szólnak, akik benne élnek ebben a társadalomban, ismerik a vitatott nézeteket, értik a célzásokat. A külföldi olvasó tehát nem az NLW-ből kaphat képet a brit könyvtárügyről. Plasztikus képet kaphat viszont belőle a könyvtári közéletről, a könyvtári sajtó stílusáról – de csak akkor, ha igazán jól tud angolul. Mert itt nem a tanulmányokból megszokott szabályos – sok hosszú latin szóval megspékelt – körmondatokkal találkozunk, hanem sokkal nehezebben követhető, a napilapok nyelvéhez hasonló élő köznyelvvél, ráadásul szabályos helyesírás helyett nemegyszer a beszédbeli kiejtés ponyvaságainak betűhív tükrözése formájában.

KÖVENDI DÉNES